

Ἀθήναι 10 Δεκεμβρίου 1913.

Φίλιταί μου,

ΜΕ μεγάλην μου χαρὰν ἔλαβα τὸν τόμον τῆς «Ποικίλης Στοᾶς». Ἡ νεκράναστασίς της αὐτῆ ἴσο δι' ἐμὲ μία ἀπὸ τὰς ὠραιότερας ἐκπλήξεις. Πρὸ πάντων δὲ ὅταν ἐξεφύλλισα τὸν καλλιτεχνικὸν αὐτὸν τόμον καὶ εἶδα τὴν διαφορὰν του ἀπὸ ἄλλους παλαιούς της, καὶ ἀφοῦ τὸν συνέκρινα καὶ μὲ τὰ ἄλλα τοῦ εἶδους τῆς «Ποικίλης Στοᾶς» ἔργα, τὰ ὅποια δὲν ἔχουν κανένα ἄλλον προορισμὸν ἀπὸ τὸν χρηματισμὸν τῶν ἐκδοτῶν των, εἶπα μέσα μου:

— Νᾶ, ἐπὶ τέλους, μία ἐργασία πού ἀξίζει πράγματι τὸν κόπον ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν. Τί συγκέντρωσις ὠραίων εἰκόνων, τί καλαισθησία εἰς τὴν ἐκδόσιν του, τί εὐσυνειδησία εἰς τὸ σύνολόν του. Εἶναι ἀληθινὸν ἀπόκτημα διὰ κάθε γραφεῖον, διὰ κάθε σπῆτι, διὰ κάθε οἰκογένειαν. Δὲν εὐρίσκω ὠραιότερον στόλισμα διὰ μίαν βιβλιοθήκην καὶ δι' ἓνα τραπέζι, ἀπὸ τὸ τερπνὸν ἔργον τῆς «Ποικίλης Στοᾶς». Συγχαίρω εἰλικρινῶς ἀμφοτέρους.

Μου ἐκάματε τὴν τιμὴν νὰ μοῦ ζητήσετε τὴν συνεργασίαν μου διὰ τὸν ἐφετεινὸν τόμον. Δυστυχῶς δὲν ἔχω τίποτε ἄλλο ἀνεκδότον, ἀπὸ τὴν μετάφρασιν τοῦ «Ἐνδυμίωνος» τοῦ Ζὸν Κίτα. Ὁ Ζὸν Κίτα εἶναι μία ἀπὸ τὰς κορυφαίας τῆς Λυρικῆς ποιήσεως τῆς Ἀγγλίας μαζὺ μὲ τὸν Στέλλεϋ καὶ τὸν Βύρωνα, μὲ τοὺς ὁποίους ἴσο σύγχρονος. Ἡ κριτικὴ τῆς ἐποχῆς του ἠδίκησεν — ὅπως συμβαίνει πάντοτε — καὶ τοὺς τρεῖς μεγάλους Ἀγγλοὺς ποιητὰς καὶ δὲν συνεκινήθη, οὔτε ὅταν ὁ Ζὸν Κίτα ἀπέθνησκε νεώτατος, μόλις 24 ἐτῶν, ἐγκαταλειμμένος εἰς ἓνα πτωχικὸν ξενοδοχεῖον, εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἀπὸ φθίσιν. Ἀλλὰ τί σημαίνει ὁ θάνατός του, ὅταν ἐγνώρισεν νὰ τραγουδήσῃ ὅπως ἐτραγούδησε; Σήμερα δὲν ὑπάρχει ὄχι μόνον Ἀγγλος, ἀλλὰ κάθε μορφωμένος ἄνθρωπος, ὁ ὅποιος ν' ἀγνοῇ τὸ ὄνομα τοῦ Ζὸν Κίτα.

Ὁ «Ἐνδυμίων», τὸ καλλίτερον μέρος τοῦ ὁποίου σὰς στέλλω μεταφρασμένον διὰ τὴν «Π. Στοάν», εἶναι τὸ ἀριστούργημά του. Ἐλπίζω ὅτι μὲ τὴν ἀτελεῖ μετάφρασίν μου ἐνδὲς ἀριστουργήματος τῶν αἰῶνων ἱκανοποιῶ ἐν μέρει τὴν ἐπιθυμίαν σας, ὅπως καταλογισθῶ μεταξὺ τῶν συνεργατῶν σας.

Σὰς σφίγγω τὸ χέρι
ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ

* Ο ΕΝΔΥΜΙΩΝ *

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ ΤΗΣ ΓΙΟΡΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ Α'.

Μπροστὰ προβαῖναν συνοδίεσσι δολοφόροι παρθένων
τῶν λιβαδιῶν τοὺς ἐπώδους καὶ πάλι τραγουδῶντας.
Τὸ μέτωπό της καθεμίᾳ μὲ κλώνους εἶχε πλέξει, —
τοῦ Ἀπρίλη πρῶτ' ἀνθίσματα. — Καὶ πίσω ἀκολουθοῦσαν
τοσπάνοι καὶ γιδάρηδες μελαχρῖνοι ἀπ' τὸν ἥλιο.

καθώς τους ιστορίζουνε τῆς Ἀρκαδίας οἱ μῦθοι,
 ἢ καθώς ἔταν τὴν παλαιή τὴν ἐποχή, τριγύρα
 ἀπ' τὸν Ἀπόλλωνα ἔστεκαν, ἐξόριστος σὰν εἶταν,
 ν' ἀκούσουνε τὴ σκέψη του σὲ μελιῶδια χυμένη,
 ποῦ τὴν ἤχῳ σας μάγευε τῆς Θεσσαλίας ὦ κάμποι.
 "Ἄλλοι τὴ χλόη ζαρώνανε μὲ τὰ εὐστά βραδῖά τους.
 "Ἄλλοι σ' αὐλοὺς ἐβένινοὺς ἐκάμαν ν' ἀντηχήσουν
 μῦριοι σκοποὶ μονότονοι. Καί λίγο πιό παρέκει
 ἕνας ἱερέας σεβάσμιος ἐέδγαινε ἀπὸ τὸ δάσος.
 Ἐδάδιζε ἀργοπάτητος κι' ἐπίσημος ἐρχότου
 ὡσὰν σὲ τελετῇ· στὴ γῆς σκυμένο εἶχε τὸ βλέμμα
 καὶ τὰ ἱερά του ντύματα διπλώναν τὰ χορτάρια.
 Στὸ δεξι χέρι κύπελο κρατοῦσε ἄσπρο σὰ γάλα,
 γεμάτο ἀπὸ ἀρωματικὸ κρασί ποῦ ἐμοσκοδόλα,
 καὶ στὸ ζερβί του κάνιστρο πλεχτό, ποῦ εἶταν γεμάτο
 ἀνόχορτα ποῦ διάλεξε σοφὰ σὲ βοσκοτόπια.
 Τὸν κάρδαμο τοῦ ρυακιοῦ, τὸ θύμι, τὴν οἰνάνθη,
 τ' ἀνθεμα τὰ λευκότερα κι ἀπὸ τὸν ἐρωμένο
 τῆς Λήδας. Ὁ ἀρχιτελεστής ἄσπρος ἀπὸ τὰ χρόνια
 πιό πέρα μὲ τὴν πράσινη τὴ χλόη στεφανωμένος,
 ὡσὰν κισσὸς ἐφάνταζε μέσα σὲ κρῦον χιμῶνα.
 Πιό πίσω ἀκόμα ἐρχόντουσαν ἱεροτελεστήδες ἄλλοι
 ποῦ εὐθὺς ὡς τοὺς ἐτύχαινε στὰ θρησκα τοὺς τραγούδια
 λαθαῖναν μέρος. Στοργικὰ τὸ πλῆθος ἀκλουθοῦσε
 τῆς πιό θερμῆς ὑψώνοντας δεήσεις του στὰ οὐράνια.
 Κι' ἐν' ἄρμα καλοδοῦλετο τόσο ἀλαφρὰ κυλοῦσε
 ὅπου τὰ τρία του ἀλόγατα λεύτερ' ἀκόμα μοιάζαν.
 Στερχτός ὁ ἀρματολάτης του καὶ λατρευτός στὸ πλῆθος
 ἀπάνω στῆς ἐνάρετης τῆς νιότης του τὴ λάμπη,
 ὁ Γανυμήδης φάνταζε στὰ εἰκοσί του χρόνια.
 Ὁ πλουμιστὸς χιτώνας του εὐγενου ἀρχόντου μοιάζει.
 Μαλαματένιο κέρατο στοῦ στήθους του τὴ μέση
 ἀστράφτει, καὶ διπλώνεται στὰ γόνατά του ἀπάνω
 τὸ δόρυ του ποῦ ἀγριόχοιρους πολλοὺς ἔχει σκοτώσει.
 Στὰ μάτια του χαμιόγλο ἔσπνιο κρατιέται· δόξες
 νειρεύεται ἢ ἐσκούρασμα στῶν μακαρίων τὴ χώρα;—
 "Ὅμως οἱ σοβαρότεροι, ἀλλοίμονο, στὴ σκέψη,
 εἶδαν στὸ ἤρεμο χεῖλος του ἢ φροντίδα νὰ πλανιέται.
 Κάποτε ἀπ' τὰ δαχτύλια του τ' ἀμέριμνα, τὰ γκέμια
 ξεφεύγουνε, κι' οἱ ἀνθρώποι του στενάζοντας λογιάζουν
 μῆνες χυνοπωριάτικους λυπητεροὺς, ἢ κλάψες
 μαυροπουλιῶνε καὶ φωτιῶν φλόγες, ὦ δόλια νιάτα,
 ὦ Ἐνδυμῶνα ἀπὸ ποῦ πρόβαλε ἡ τόση θλίψη!

Σε λίγο έμπρός απ' τὸ βωμὸ μὲ σιγὴ θρήσκα ὀλόρθοι
 ὄλοι ἔμνεσκαν· στὰ μάτια τους πανίσχυρο ἕνα σέβας
 ἀντίκρουζες· εἰσίζαζαν οἱ μάνες τὰ παιδιὰ τους,
 κι' ἕνας φόβος ἀνόριστος χρωμάτιζε παρθένα
 μέτωπα· ὁ ἀπαράδῃτος κι' αὐτὸς ὁ κυνηγάρης
 ὁ 'Ενδυμίωνας ἤρσιμος καὶ μὲ χλωμὴ τὴν ὄψη
 ἐστέκονταν ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς σύντροφούς του.
 Ὁ σεβαστὸς ἐδέονταν ἱερέας ἀνάμεσὸ τους
 ἀπὸ μεγάλο σὲ μικρὸν χαμογελῶντας σὲ ὄλους.
 Καὶ μὲ ὑψωμένα τὰ χλωμὰ χέρια απ' τὴν ἡλικία,
 ῥίχνει τὰ λόγια αὐτά:—Ὁ βοσκοὶ τῆς Λάτμος ἄγριο σιῆρι,
 ποῦ ἡ φροντίδα σὰς ἔλαχε τῶν πλήθινων κοπαδιῶν σας,
 εἶτε ἀπὸ σπῆλαια θαθουλὰ σκαρίζετε καὶ μαῦρα,
 στὰ ὄρη, κι' εἶτε ἡ στράτα σας γραμμίζει τίς κοιλάδες,
 ἔπου ἀντηχᾶ ἡ φλογέρα σας παντοτινὰ ἡ μαγεύτρα,
 εἶτε ἂν ἐρχόσαστε απ' ἀδρούς τόπους ἔπου τὸ ἀγέρι
 κυρτώνει τὸ ἄνθος κι' ἔπου ἀνθῶν τὰ σπάρτα μὲ τὰ μύρια
 τὰ κουδουνάκια τὰ χρυσά, κι' εἶτε τὰ λαμπερὰ σας
 κοπάδια βόσκουν στίς ὄχτιές τῶν γάργαρων κυμάτων,
 ποῦ οἱ καλάμιές οἱ πράσινοι ρυθμίζουν τὸ τραγοῦδι,
 ποῦ ὁ Τρίτωνας δασκάλεψε τερπνὰ στοὺς ἀντιλάλους,
 κι' ἐσεῖς συντρόφισσες, κι' ἐσεῖς μητέρες, ποῦ τὸ ροῦχο
 καὶ τὸ φαγὶ ἐτοιμάζετε προπούμενα γιὰ τὰ ὄρη,
 κι' ἐσεῖς πανώριες κορασιές ποῦ τρέφετε μὲ γάλα
 τὸ ἀρνὶ ποῦ ἀρφάνεψε, καὶ ποῦ σὲ κύπελο φυλάτε
 κρυφὰ τὸ μέλι τὸ ἐκλεχτὸ γιὰ τὸν ὠρατὸ τσοπάνο,
 ἀφουγκραστήτε με ὄλοι σας. Γι' εἶναι σὰ φῶς ἡ ἀλήθεια
 πῶς εἶν' οἱ εὐχές μας στὸ θεὸ τὸν Πάνα ὄλος δοσιμένες.
 Καὶ τὰ δαμάλια μας ποτές μὲ τόσο ἄφθονο γάλα
 δὲν ἀντημέψαν τὰ ἔργα μας. Τὰ πλούσια μας λιβάδια
 εἶν' ἄσπρα ἀπὸ τ' ἀρίφνητα κοπάδια μας· ὁ Ἀπρίλης
 βροχὴ στέλνει στὴ χλόη μας. Φωνὴ καμμιὰ ἢ ἀντάρα
 τὰ πρόβατά μας τὰ δειλὰ δὲ σκιάζει· καὶ πιδ τέλεια
 τοῦ 'Ενδυμίωνα ἡ ψυχὴ γιὰ μᾶς ποτές δὲν εἶταν.
 Κι' ἡ Γῆς εἶναι χαρούμενη κι' ὁ σκορδαλλὸς ὁ γόης,
 μὲ τὴ φωνὴ του τὴν πρωινὴ τὸν οὐρανὸ μαγεύει,
 καθάριος ποῦ ἀχινοβολεῖ στίς μέρες τῆς γιορτῆς μας·
 "Ἐτσι σὰν εἶπε στὸ βωμὸ θυμιάματα σωριάζει
 καὶ βαγιῶν φύλλα τὴν ἱερὴ φωτιά νὰ ὑψυρῶσει.
 "Ὑστερα τὴν ἀδίψαστὴ τὴ γῆς περιραντίζει
 μὲ τὸ κροσί γιὰ τὴ σπονδὴ ποῦ εἶταν τοῦ θεοῦ τσοπάνου.
 Καὶ τὸν καιρὸ ποῦ τὴ δροσιὰ τούτῃ τὸ χῶμα ἐρούφας
 καὶ στὴν πυρὰν ἐτρίζανε τὰ βῆγια, καὶ τίς σπῆθες
 τινάζαν τὰ θυμιάματα ἀνάμεσ' απ' τὴ στάχτη

καί τῶν μακρῶν καί πράσινων χόρτων τ' ἀποκαΐδια,
κι ἀνυψωνόταν ὁ καπνός, μιᾶ χορμῶδια ἐγρικῆθη.

✽

Ὡ ἐσὺ, ποῦ ἡ στέγη κρέμεται τοῦ παλατιοῦ σου κάτω
ἀπὸ τίς ράβμιες τοῦ φτελιᾶ, ἔπου ἔλα 'νε γαλήνια,
οἱ ἀτέλιωτοι ἀναστεναγμοί, ὁ θάνατος, ἡ ζήση,
καί τῶν φυτῶν τῶν ἄγνωρων οἱ εἰρηνικῆς ἀγάπες,
ἐσὺ ποῦ ἐξέχωρ' ἀγοπᾶς τίς Νύφες ν' ἀντικρῦζεις
κάτου ἀπὸ μαῦρες καστανιές, τὰ ἄλδξανθα μαιλιά τους
νὰ στρίβουν, καί μερόνυχτα ἀλάκαιρα, κατέχεις
ν' ἀκοῦς τὸν κοιμισμένο θρό τῶν πράσινων κλαριῶνε,
στὶς ἄκρες πέρα τῶν σταριῶν, ἢ στὶς ὀχτιές τίς ξηριες,
ἔπου τὸ μύρτο κι ὁ ὕσωπος παράξενα φυτρώνουν,
ἐσὺ ποῦ μελαγχολικὰ ἀνανογιέσαι τότες,
τίς μέρες τίς λυπητερές ὅπου τῆ Σύριγγά σου
σοῦ ἀρπάξαν, μιά, τὸ μέτωπο τὸ ἄσπρο τῆς διαλεχτῆς σου
νεράιδας, μιά, τ' ἀλλάγματα ποῦ πῆρε ἀπ' τὴν τρομιᾶρα,
παντοπινός προστάτης μας γίνου μεγάλε Πᾶνα.

✽

Ὡ ἐσὺ Θεὲ τοῦ ἀναπαμοῦ, γιὰ τὸν ὅπου ἡ τρυγὸνα
σιμίγει πιστὰ στοῦ τρυγωνιοῦ τὸ ἄσμα τῆ φωνῆ της,
ἔταν κοντὰ στὸ σούρουπο ἀργός πᾶς καί πλανιέσαι
στοὺς ἠλιαστοὺς βοσκότοπους, ποῦ τοὺς περιμαντίζουν
τὰ κύματα τῶν ἐργιακιῶν, ὦ ἐσὺ ποῦ προμαντεύεις
τὸ γόνιμο χινόπωρο μὲ τὰ πολλὰ τὰ σῦκα,
γιὰ σένα πάλι ἡ μέλισσα, μὲ τῆ χρυσή τῆ ζῶνα,
κάνει τὸ μέλι καί γιὰ σέν' ἀκόμα στολισμένα
εἶν' τὰ λιβάδια μας ἀπὸ κόκκινες παπαροῦνες.
'Απ' τὸ χιμῶνα ἀτρόμητα, γιὰ σένα τὰ σπουργίτια
ἀρμόζουσε κελαϊδισμούς. Ἡ φράουλα μὲς στοὺς ἴσκιους
καί σκαλωμένη στὸ ἔδαφος, σοῦ χύνει τῆ θροσιά της,
κι ἡ "Ανοιῆ ἡ νέα ἀριέρωμα τρανὸ σοῦ ξαναφέρει
τῆς προκοπῆς της. "ὦ, γιὰ θεὸς πῶς σὲ ζητᾶ ὁ λαός σου!
Μά, τὸν ἀγέρα ποῦ κουνᾶ πᾶ' στὰ δουνὰ τὰ πεῦκα,
σιμῶσε Πᾶνε λατρευτὲ κι ὦ θεῖτε δασοπατέρα.

✽

Ὡ ἐσὺ ποῦ δουλευτάδες σου πιστοὺς ἔχεις τὸ Φαῦνο
καί τὸ σορὸ τὸ Σάτυρο, εἴτε νὰ πιάστε ὡς πᾶτε
τοὺς κοιμισμένους τοὺς λαγοὺς στὴν κρύφια τῆ φωλιά τους,
εἴτε σκυζτοὶ ὡς σκαρίζετε στῶν φαραγγιῶν τίς ἄκρες
νὰ σώστε τ' ἄσπρα πρόβατα ἀπ' τῶν ἀητῶν τὰ νύχια,
εἴτε γιὰ νὰ πειράξετε, μὲ βρίζες σκεπασμένοι,
τοὺς πλανεμένους τοὺς βοσκούς στὰ ἔρμα μονοπάτια,
εἴτε γιὰ νὰ χορέψετε πέρα πρὸς τ' ἀκρογιάλια,
καί νὰ διαλέξετε ἀνάμεσα ἀπ' τὰ πιὸ ὠραῖα κοχύλια.

ὅσα θὰ καθρεφτίσουνε στὸ φῶς σου τίς εἰκόνας
τῶν Νηρηίδων, τὸ χορὸ ποῦ σέρνουνε, θαρρῶντας
ὅτι κανεὶς δὲν τοὺς θωρεῖ... "ὦ, μὰ τοὺς ἀντιλάλους
ὄλους ἔπου τριγύρα σου πολλὰ τραγούδια λένε
καὶ Ξαναλένε, γρίκα μας, ὦ Φαῦνε βασιλιὰ μας.

✱

Ἐσύ ποῦ ξέρεις ν' ἀγρικᾶς τὸ θόρυβο ποῦ κάνει
τὸ γιδομάλλι πέφτοντας κάτω ἀπὸ τὸ ψαλλίδι,
ἔταν ὁ τράγος προσκαλεῖ σὸν κάμπο τίς ἀρνάδες,
ἔσύ ποῦ τὸν αὐλὸ φυσᾶς ἔταν τ' ἀγριογουρούνια
πατᾶν τὸ στάρι τὸ χρυσὸ καὶ τοὺς κυνηγητάδες
ὀργίζου, ἀπ' τὸ χτήμα μας ποῦ δύνασαι καὶ διώχτει
τὴν παγωνιά καὶ τὸ χαμὸν ἐσύ τῶν γεννημάτων,
ἔσύ ποῦ κάνεις ἀπ' τῆ γῆς καὶ βγαίνουν ἄγνωροι ἦχοι
ἀλαργινοὶ κι ἀντιθεοῦν μὲς στὶς γυμνές πεδιάδες,
ὦ Θεὲ καὶ τρόμε τῶν θνητῶν, ποῦ τίς κρουφές τίς θύρες
ξέρεις, ποῦ ἀνοίγει ὁ ἄνθρωπος κι ἀδράχνει τὴ Σοφία
ὦ τῆς Δριόπης γιέ, τρανὲ Θεὲ τῶν κάμπων, ἔλα
νὰ δεῖς πῶς δέεται τὸ εὐλαβὸ τὸ πλῆθος στοὺς βωμοὺς σου,
πράσινα φύλλα τοῦ κισσοῦ στὰ μέτωπα φορῶντας.

✱

"Ἄς εἶσαι ὁ ἀνέφταστος σκοπὸς καὶ πάντα ὁ ἀλαργεμένος
ἀπὸ τὸν ἔρμι στοχαστή. Στὸ διψασμένο πνεῦμα,
τῆς Γνώσης τὸ ἀχτιδόλουστο φανέρωσε κατῶφλι,
κι ἄς πέσει ἀκόμα μιὰ βολά!—"ὦ, μείνε πάντα ὁ σπέρως
ὁποῦ στὸ χῶμα τὸ ἄγνο τοῦ χαύνου ἐτοῦτου κόσμου,
ὁ πόθος τῶν ἱδανικῶν, κάνεις νὰ ξεφυτρώσει.
Μείνε τῆς Ἀπειρότητας τὸ σύμβολο τὸ μέγα,
ὁ οὐρανὸς ποῦ ἡ θάλασσα τὸ θόλο καθρεφτίζει
ἄς εἶσαι τὸ λεπτὸ στοιχεῖο ποῦ βᾶφει τὸν αἰθέρα,
τὸ ἄγνωστο, τὸ μυστήριο ἐσύ!... Μὲ μέτωπα γυρμένα,
μὲ χέρια παρακλητικὰ πρὸς τὸ βωμὸ ἀπλωμένα,
ἐσφωνητὰ σκορπίζουμε ποῦ ὡς στὰ οὐράνια πάνε
καὶ σὲ ἱκετεύουμε : "Ἄκου μας καὶ δέξου τὴ δέησή μας
ἀπ' τὸ βουνὸ μὲ τοὺς θεοὺς ποῦ κατοικεῖς ἀντάμα!

(Μετάφρασις Σωτ. Σκίπη)

ZON KITS

